

IQTISODIY SIYOSATDA TILSHUNOSLIK

Adilova Soliyaxon

*Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti o'qituvchisi*

Ochilov Javohir

*Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz tilshunoslikni iqtisodiy siyosatda qanday qo'llash mumkinligini tekshirish uchun iqtisodiy matnlarni tahlil qildik. Tilshunoslik odamlarning iqtisodiy g'oyalarini ifodalash va iqtisodiy masalalardan xabardorligini oshirish uchun tildan qanday foydalanishini tushunishga qanday yordam beradi.

Kalit so'zlar: Tilshunoslik, tahlil, masalalar, iqtisod, siyosat, ma'no, moliya, yashirin uyg'onish, aloqa, odamlar guruhi, materiallar, dasturlar, madaniyatlararo muloqot.

Tilshunoslik fanlararo fan bo'lib, keng doiradagi iqtisodiy masalalarda qo'llanilishi mumkin. Tilshunoslik, tilni o'rganish, iqtisodiy siyosatda muhim, lekin ko'pincha kam baholanadigan rol o'ynashi mumkin. Odamlar o'zlarining iqtisodiy g'oyalarini ifodalash uchun tildan qanday foydalanishini tushunish siyosatchilarga yanada samarali va adolatli siyosatni ishlab chiqishda yordam beradi.

Tilshunoslikning iqtisodiy siyosatga qanday tatbiq etilishiga misollar keltiramiz:

1. Iqtisodiy matnlarni tahlil qilish:

Qonunlar, moliyaviy hisobotlar va yangiliklar kabi iqtisodiy matnlarning lingvistik tahlili yashirin tarafkashlik va yashirin ma'nolarni ochishga yordam beradi. Bu iqtisodiy siyosatning adolatli bo'lishini va odamlarning ayrim guruhlarini kamsitmasligini ta'minlashda foydali bo'lishi mumkin.

2. Samarali muloqot strategiyalarini ishlab chiqish:

Odamlar tildan qanday foydalanishini tushunish siyosatchilarga o'zlarining iqtisodiy g'oyalarini ilgari surish uchun yanada samarali muloqot strategiyalarini ishlab chiqishga yordam beradi. Bunga to'g'ri so'z va iboralarni tanlash hamda tushunarli va tushunarli tildan foydalanish kiradi.

3. Iqtisodiy masalalardan xabardorlikni oshirish:

Tilshunoslar keng jamoatchilikka tushunarli va tushunarli bo'lgan o'quv materiallari va dasturlarini ishlab chiqish orqali iqtisodiy masalalardan xabardorlikni oshirishga yordam beradi. Bu odamlarga iqtisodiy masalalar bo'yicha ko'proq ongli qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

4. Dezinformatsiyaga qarshi kurash:

Iqtisodiyot sohasidagi noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlash va ularga qarshi kurashish uchun lingvistik usullardan foydalanish mumkin. Bu odamlarni yolg'on yoki chalg'ituvchi ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishdan himoya qilishga yordam beradi.

5. Madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish:

Tilshunoslar iqtisodiy masalalar bo'yicha madaniyatlararo muloqotda vositachi rolini o'ynashi mumkin. Bu turli madaniy guruhlardagi odamlar o'rtasida ishonch va tushunishni mustahkamlashga yordam beradi.

Umuman olganda, tilshunoslik samarali iqtisodiy siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun qimmatli vosita bo'lishi mumkin. Odamlar o'zlarining iqtisodiy g'oyalarini ifodalash uchun tildan qanday foydalanishlarini tushunish siyosatchilarga adolatli, samaraliroq va dalillarga asoslangan siyosatlarni ishlab chiqishda yordam beradi.

Xulq-atvor iqtisodiyoti dasturlarini ishlab chiqish: Xulq-atvor iqtisodiyoti psixologik, ijtimoiy va kognitiv omillar iqtisodiy qarorlarga qanday ta'sir qilishini o'rganadi. Lingvistik bilimlarni xulq-atvor iqtisodiyoti usullari bilan birlashtirib, odamlarga yanada oqilona, ma'lumotli va farovon qarorlar qabul qilishga yordam beradigan dasturlarni yaratish mumkin. U odamlarning noaniqlik va xavf sharoitida qanday qaror qabul qilishini tushunish uchun turli fanlar, jumladan psixologiya, sotsiologiya va nevrologiya usullaridan foydalanadi.

Tilshunoslik xulq-atvor iqtisodiyoti dasturlarini ishlab chiqishda muhim rol o'ynashi mumkin:

Odamlar o'zlarining iqtisodiy g'oyalarini ifodalash uchun tildan qanday foydalanishlarini tushuning. Samarali muloqot strategiyalarini ishlab chiqish. Iqtisodiy masalalardan xabardorlikni oshirish. Dezinformatsiyaga qarshi kurash. Madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish.

Tilshunoslikdan foydalangan holda xulq-atvor iqtisodiyoti dasturlarini ishlab chiqishda maqsadli auditoriyani hisobga olish muhim - dasturlar maqsadli auditoriyaning ehtiyojlari va madaniy kontekstiga moslashtirilgan bo'lishi kerak. Iqtisodiyot tomonidan ishlatiladigan til tushunarli, qulay va kamsitmaydigan bo'lishi kerak. Aloqa maqsadli auditoriya uchun eng samarali bo'lgan kanallar orqali amalga oshirilishi kerak. Dasturlarning samaradorligini baholash ularning istalgan natijalarga erishishdagi samaradorligi uchun baholanishi kerak.

Iqtisodiy qarorlar qabul qilishda tilning ta'sirini o'rganish fanlararo soha bo'lib, u turli fanlardan usullar va bilimlarni birlashtiradi. tilshunoslik, iqtisodiyot,

psixologiya, sotsiologiya, neyrobiologiya. Ushbu sohada olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, til iqtisodiy qarorlarni qabul qilishga turli yo'llar bilan ta'sir qilishi mumkin, masalan, ramkalash - ma'lumotni ma'lum bir shaklda shakllantirish odamlarning variantlarni qanday qabul qilishiga va baholashiga ta'sir qilishi mumkin; til belgilari - ma'lum so'z yoki iboralardan foydalanish odamlarning hissiy reaksiyalari va xavfga bo'lgan munosabatiga, madaniy xususiyatlarga ta'sir qilishi mumkin - til farqlari iqtisodiy qarorlarga, og'zaki bo'lmagan muloqotga ta'sir qiluvchi madaniy qadriyatlar va me'yorlarni aks ettirishi mumkin; Ovoz ohangi, yuz ifodalari va imo-ishoralar kabi omillar ham odamlarning ma'lumotni qanday talqin qilishiga va qaror qabul qilishiga ta'sir qilishi mumkin.

Iqtisodiy sanksiyalar tahlili: Iqtisodiy sanksiyalar hukumatlar tomonidan boshqa mamlakatlarga o'z siyosati yoki xatti-harakatlarini o'zgartirish uchun bosim o'tkazish uchun ishlatiladigan vositadir. Bular keng doiradagi chora-tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin kabi:

Savdo sanksiyalari - bu tovarlar yoki xizmatlarning importi yoki eksportiga cheklovlar. Moliyaviy sanksiyalar - bu aktivlarni muzlatish, kapitalga kirishni cheklash yoki muayyan jismoniy yoki yuridik shaxslar bilan operatsiyalarni taqiqlash. Investitsiya sanksiyalari - bu iqtisodiyotning yoki mamlakatning ayrim tarmoqlariga investitsiyalarni taqiqlash.

Tilning davlatlararo munosabatlarga ta'sirini o'rganish: Til davlatlararo munosabatlarni shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Bu nafaqat mamlakatlarning bir-biri bilan qanday muloqot qilishini, balki ular bir-birining madaniyati va qadriyatlarini qanday tushunishini ham belgilaydi. Tilning davlatlararo munosabatlarga ta'siri ko'p qirrali bo'lib, turli jihatlarida namoyon bo'lishi mumkin, masalan, aloqa, madaniy almashinuv, siyosiy kuch, milliy o'ziga xoslik.

Tilshunoslik fanlararo fan bo'lib, keng doiradagi iqtisodiy masalalarda qo'llanilishi mumkin. Dunyoning o'zaro bog'liqligi kuchayib borar ekan, samarali iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishda tilshunoslik muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Абдурашидов, С., & Адилова, С. (2024). ИСКУССТВО ИЗУЧЕНИЯ РУССКОЙ ФИЛОЛОГИИ: РАЗГАДКА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 2(1), 63-66.
2. Ashurova, O. Y. Innovation Infrastructure in Uzbekistan the Need for Development. Journal of Marketing and Emerging Economics.
3. Yuldashevna, A. O., & Nasimov, D. (2023). THE ROLE OF THE DIGITAL ECONOMY IN IMPROVING THE QUALITY AND EFFICIENCY OF SERVICES. IQTISODIYOT VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYA JURNALI | JOURNAL OF ECONOMY AND MODERN TECHNOLOGY, 2(8), 10-13.
4. Yuldashevna, A. O., & Samandar, B. (2023). INNOVATION AND ITS EFFECTIVE USE. IQTISODIYOT VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYA JURNALI | JOURNAL OF ECONOMY AND MODERN TECHNOLOGY, 2(8), 1-4.
5. Ашурова, О. Ю., & Шавкатов, Э. (2023, November). ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР САМАРАДОРЛИГИ. In The Role of Technical Sciences in IV Industrial Civilization: International Scientific and Practical Conference (UK) (Vol. 3, pp. 12-14).
6. Ашурова, О. Ю., & Тохирова, З. (2023, November). ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТНИ ЮРИТИШ МЕХАНИЗМИ. In The Role of Technical Sciences in IV Industrial Civilization: International Scientific and Practical Conference (UK) (Vol. 3, pp. 15-16).
7. Yuldashevna, A. O. (2024). ANALYSIS AND FACTORS INFLUENCING INVESTMENT ATTRACTIVENESS. Web of Semantics: Journal of Interdisciplinary Science, 2(3), 147-149.
8. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.
9. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha soʻzlar global biznes aloqalaridagi oʻrni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.
10. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: toʻgʻri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi bosma / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.

11. Yuldasheva D.B. Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish bosma O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg'ona akademik litseyi "Filologiya va fanlarni o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Farg'ona -2024-yil 234-237 betlar.
12. Yuldasheva D.B. Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316

